

Наукові перспективи
Видавнича група

СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

№ 2(10) 2025

*Тернопільський національний медичний
університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України*

Видавнича група «Наукові перспективи»

*Всеукраїнська Асамблея докторів наук з
державного управління*

Християнська академія педагогічних наук України

«Суспільство та національні інтереси»

№ 2(10) 2025

Київ – 2025

*Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical
University*

Publishing Group "Scientific Prospects"

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public
Administration*

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

«Society and national interests»

№ 2(10) 2025

Kyiv – 2025

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Освіта/Педагогіка»

Koryahin V.M. <i>STATUS AND TRENDS IN IMPROVING THE SYSTEM OF TRAINING OF HIGH-CLASS ATHLETES</i>	16
Nykyropets S.S., Melnyk O.D., Piddubchak S.Yu., Melnyk M.B., Kriutchenko O.O. <i>THE EFFICACY OF AI-DRIVEN PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN HIGHER EDUCATION</i>	24
Zhadiaiev D., Pavlenko L., Zakharchuk O. <i>TEACHING PHILOSOPHY IN MODERN SCIENTIFIC AND COMMUNICATIVE ENVIRONMENT</i>	37
Акімова О.В., Сапогов М.В., Дяченко М.О. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ІСТОРІЇ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	48
Бабакіна О.О., Шуртигіна В.А. <i>КРЕАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ</i>	59
Бродович Ю.Р., Росул Р.В., Фордзюн Ю.І., Полажинець М.В. <i>ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ. РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ</i>	67
Бродович Ю.Р., Серденко Т.В., Панченко О.Д. <i>МЕДІАОСВІТА В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ: КАТЕГОРІЙНО-ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ</i>	80
Гармата О.М., Козіброда Л.В., Медведєва Л.М., Дудник О.К., Яковлів В.Л. <i>МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ</i>	89
Герасименко О.В., Носаченко В.М., Ковальська К.В. <i>ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ</i>	99

УДК 37.091.2:355.01:316.4.051(045)

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-67-79](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-67-79)

Бродович Юрій Романович кандидат сільськогосподарських наук, В.о. завідувача кафедри інженерії, технології та професійної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0009-0005-6458-3553>

Росул Руслан Васильович кандидат технічних наук, доцент кафедри інженерії, технології та професійної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0009-0008-6855-4612>

Фордзюн Юрій Іванович кандидат технічних наук, доцент кафедри інженерії, технології та професійної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0000-0001-6709-9525>

Полажинець Марія Василівна начальник відділу пожежної безпеки, цивільного захисту та охорони праці, викладач кафедри інженерії, технологій та професійної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, тел.: (0-31-31) 3-13-41, <https://orcid.org/0009-0004-8666-5683>

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ. РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Анотація. В Україні на сьогоднішній день впровадження посиленних заходів безпеки на всіх рівнях відіграє неабияку роль для стійкого функціонування держави в цілому. Важливими вони є і для закладів освіти, які в умовах військового стану повинні дотримуватися чітких правил для збереження життя та здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Метою дослідження безпечного освітнього середовища в закладах освіти, можливість підвищення свідомості учасників освітнього процесу та формування культури безпечної поведінки за допомогою проведення просвітницьких заходів цивільного захисту є надзвичайно актуальним в наш час. Створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти є пріоритетним завданням, яке необхідне для впровадження в усіх закладах освіти України, адже реалії нашого часу вимагають від закладів освіти не тільки надавати знання здобувачам освіти, а й забезпечувати їхню безпеку, навчати їх культури поведінки в надзвичайних ситуаціях, спричинених військовими діями. Набуті

знання допоможуть не тільки здобувачам освіти, а всім учасникам освітнього процесу зберегти власне здоров'я та життя. Найкращим варіантом для опанування навичок безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях на нашу думку є проведення просвітницьких заходів, навчань з цивільного захисту населення, адже саме навчаючись в умовах, наближених до реальних, ми маємо змогу краще підготуватись до життєвих викликів та надзвичайних ситуацій, які можливі під час військових дій. Важливим у даній ситуації є діяльність адміністрації закладу освіти та відповідальних осіб з питань цивільного захисту. Саме вони повинні адаптувати безпечний освітній простір у закладі освіти, проводити для здобувачів освіти навчання з питань цивільного захисту, здійснювати контроль за функціонуванням укриттів цивільного захисту, які є необхідними для діяльності закладів освіти в умовах військового стану. Перспективи подальших досліджень спонукатимуть до проведення більш поглибленого вивчення даної теми та впровадження комплексних заходів безпечного освітнього простору в закладах освіти, та дослідження ролі в цих заходах відповідальних осіб з цивільного захисту.

Ключові слова: безпечне освітнє середовище, безпечний простір, освітній процес, цивільний захист, заходи безпеки.

Brodovych Yuriy Romanovych Candidate of Agricultural Sciences. Acting the head of the department of engineering, technology and professional education, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0009-0005-6458-3553>

Rosul Ruslan Vasyl'ovych Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Engineering, Technology and Vocational Education, Mukachevo State University, Mukachevo, tel: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0009-0008-6855-4612>

Fordzyun Yuriy Ivanovych Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Engineering, Technology and Vocational Education, Mukachevo State University, Mukachevo, tel: (0-31-31) 2-11-09, <https://orcid.org/0000-0001-6709-9525>

Polazhynets' Mariya Vasylivna Head of fire safety, civil protection and labor protection, lecturer of the department of engineering, technology and professional education, Mukachevo State University, Mukachevo, tel.: (0-31-31) 3-13-41, <https://orcid.org/0009-0004-8666-5683>

FORMATION OF A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT UNDER THE CONDITIONS OF THE MILITARY STATE. TODAY'S REALITIES

Abstract. To date, Ukraine has implemented enhanced security measures at all levels plays a significant role for the sustainable functioning of the state as a whole. They are also important for educational institutions, which in the conditions of martial law must maintain clear rules to preserve the life and health of all participants in the educational process. The purpose of the study of a safe educational environment in educational institutions, the possibility of raising the awareness of the participants of the educational process and forming a culture of safe behavior by means of civil defense educational activities is extremely relevant in our time. Creating a safe educational environment in educational institutions is a priority task, which is necessary for implementation in all educational institutions of Ukraine, because the realities of our time require educational institutions not only to provide knowledge to students, but also to ensure their safety, teach them the culture of behavior in emergency situations, caused by military actions. The acquired knowledge will help not only the students of education, but all participants of the educational process to preserve their own health and life. In our opinion, the best option for mastering the skills of safe behavior in emergency situations is to hold educational events, civil defense exercises, because it is by learning in conditions close to real ones that we are able to better prepare for life challenges and emergency situations that are possible during military operations. Important in this situation is the activity of the administration of the educational institution and responsible persons in matters of civil protection. They are the ones who must adapt the safe educational space in the educational institution, conduct training on civil defense issues for those seeking education, and monitor the functioning of civil defense shelters, which are necessary for the operation of educational institutions in conditions of martial law. Prospects for further research will lead to a more in-depth study of this topic and the implementation of complex measures of a safe educational space in educational institutions, and the study of the role of civil protection officials in these measures.

Keywords: safe educational environment, safe space, educational process, civil protection, security measures.

Постановка проблеми. В реаліях сьогодення, з якими стикнулося освітнє середовище в Україні, важливого значення набуває підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу. Життя в умовах військового стану, та довгий час після його завершення змушує кожного з нас переосмислити свою поведінку та відношення щодо власної безпеки та безпеки оточуючих. Особливо актуально це питання постає в освітніх закладах всіх рівнів. Створення

безпечного освітнього середовища є необхідним фактором для збереження здоров'я та життя всіх учасників освітнього процесу. Дослідження становлення безпечного освітнього середовища, формування у здобувачів освіти норм поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій у закладах освіти дозволить виокремити основні аспекти, необхідні для їхнього впровадження з метою унеможливлення виникнення небезпечних ситуацій для учасників освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки формування безпечного освітнього середовища є важливим фактором для функціонування закладів освіти в реаліях сьогодення, постає завдання щодо його комплексного вивчення. Дане питання вивчає ряд іноземних та українських науковців, міжнародних організацій, які забезпечують вагомий внесок у розбудову безпечного освітнього простору саме в умовах військового стану в Україні. Дослідження таких науковців по тематиці безпеки в освітньому середовищі можна виокремити як: Н. Бойчук, Т. Водолазська, Н. Кириленко, С. Совгіра, П. Матвієнко, В. Ільченко, В. Морозова. Слід зауважити, що науковці поглиблено підійшли до вивчення питання формування безпечного освітнього середовища, але воно залишається актуальним для дослідження і надалі.

Мета статті – Метою статті є дослідження ефективного безпечного освітнього середовища в закладах освіти та можливість підвищення свідомості учасників освітнього процесу та формування культури безпечної поведінки за допомогою проведення просвітницьких заходів цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу. Основними ідеями сучасного освітнього середовища, підтримувані Міжнародною організацією з захисту прав дітей ЮНІСЕФ, є ідеї забезпечення прав, свобод та інтересів дітей, які представлені в концепції програми «Школа доброзичливого ставлення до дитини» [1]. Дедалі більшого значення набирає концепція, спрямована на школу, яка є не просто місцем, де дітей навчають, а, насамперед, простором для їхнього повноцінного розвитку, осередком успішних, креативних і щасливих людей. Такий омріяний навчальний заклад можливий лише в атмосфері фізичного комфорту, сприятливого соціального та психологічного клімату, що підтримує особистість, яка розвивається, вчасно реагує на її потреби та з повагою ставиться до її особливостей.

Реформа Нової української школи в Україні набирає обертів. З огляду на процес децентралізації влади, перед територіальними громадами постає питання і управління освітою. Створення ефективної системи освіти є завданням складним та надзвичайно відповідальним. Тому для освітян важливо мати дієвий інструментарій для цієї роботи [2]. Насамперед це є необхідним чинником для успішної діяльності закладів освіти в умовах військового стану. Найгострішим та найважливішим питанням під час воєнного стану для закла-

дів освіти в Україні є створення умов для безпечного освітнього простору. Безпечний освітній простір є особливо актуальним питанням сьогодення. Під час військових дій, які наразі проходять на території України, та ще тривалий час після завершення війни освітні заклади в Україні працюватимуть у нових для себе реаліях до безпечного освітнього середовища.

Вітчизняні та зарубіжні науковці й практики при дослідженні освітнього середовища, визначають його як частину життєвого, соціального середовища людини, яка знаходиться в центрі усіх цих освітніх факторів, які безпосередньо або опосередковано впливають на особистість у процесі її навчання та є вихованим простором для її розвитку. Водночас у сучасних умовах освітнє середовище навчального закладу не є ізольованим від зовнішніх та внутрішніх факторів, які можуть мати як позитивний так і негативний вплив, містити загрози, небезпеки та ризики, які можуть сприяти деструктивним змінам у освітньому середовищі. Для протидії таким чинникам, необхідно, щоб освітнє середовище навчального закладу було захищеним та безпечним. [3,4,5,6].

Поняття «безпечне освітнє середовище» задокументовано Законом України «Про повну загальну середню освіту» в пункті 1 частини першої. Безпечне і здорове освітнє середовище є сукупністю умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної та/або психологічної шкоди, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних та психотропних речовин.

Проблема безпеки людини завжди викликала жвавий інтерес та була в центрі уваги. Відомий американський психолог А. Маслоу у своїй «піраміді» потреб людини одразу після задоволення фізіологічних потреб у їжі, воді та сні, ставить потребу в безпеці [7].

Більшість вітчизняних та зарубіжних науковців мають різний підхід до трактування поняття безпечне освітнє середовище. Через те, що відсутнє єдине значення цього визначення, «безпека освітнього середовища» має різні підходи до своєї сутності, окремо серед іншого можна виділити психологічний, екологічний та інформаційний аспекти цього поняття.

До психотравмуючих ситуацій у навчальному процесі освітнього закладу можна віднести [8]:

- конфлікти у стосунках вчитель-учень, учень-учень, учень-батьки;
- проблема адаптації в освітньому середовищі;
- атмосфера конкуренції між однолітками;

- надмірна вимогливість педагогів тощо.

Екологічні аспекти безпеки освітнього середовища, можна розглянути на прикладі досліджень С. Совгіри. Автор розуміє під екологічно безпечним освітнім середовищем «систему психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних факторів, що визначають оптимальність взаємодії зі світом природи» [6.].

Серед важливих аспектів є й інформаційна частина безпеки освітнього середовища, яка за проведеними дослідженнями Н. Кириленко, через застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті здійснює масовий, глобальний вплив на особистість [4]. Дані технології на думку авторки впливають на безпечне освітнє середовище не тільки з позитивного ракурсу, а й можуть нести негативний вплив, зокрема: відсутність належних механізмів контролю якості інформації, доступної через сучасні телекомунікаційні технології, що породжує проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації; неконтрольоване проникнення інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти виникненню насильства, булінгу, кібербулінгу тощо [4].

Опрацювавши роботи багатьох дослідників даного питання, можна дійти висновку, що безпечне освітнє середовище – це середовище, в якому всі учасники освітнього процесу відчують себе в безпеці, проявляється міжособистісна взаємодія між здобувачами освіти, педагогами та батьками, унеможливлені будь-які форми насильницької поведінки, а також дотримані права та норми всіх форм безпеки всіх учасників навчально-виховного процесу. Щоб викоринити насильство та створити безпечне освітнє середовище, всі учасники освітньо-виховного процесу повинні мати чітке усвідомлення того, що ми вважаємо насильством, та уявлення про те, як мінімізувати ризики та небезпеки, і в результаті, створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки навколишнього середовища. Цього можна досягти завдяки спільній та наполегливій роботі відповідних органів, педагогів, учнів та батьків. [3].

Вивчивши підходи іноземних та вітчизняних науковців щодо дослідження теми безпеки освітнього середовища, слід зауважити що вона є актуальною в наш час, особливо в умовах військового стану. Під час проведення військових дій, а також після їх закінчення, українські освітні заклади вимушені працювати з чіткими вимогами щодо безпечного освітнього середовища. Одна з головних умов, якої потрібно дотримуватися під час дії військового стану в освітніх закладах це облаштування укриттів цивільного захисту та організація безпечного освітнього простору.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 №301-р схвалено «Концепцію безпеки закладів освіти», за якою більшість закладів освіти організують безпечний освітній простір [9]. Основною метою безпечного освітнього простору у закладі освіти є захист здобувачів освіти від насильницьких дій з боку однолітків та дорослих (батьків, опікунів, працівників навчальних закладів), навчання всіх учасників освітнього процесу безпечній взаємодії у навчально-виховному процесі, дотримання правил поведінки в навчальному закладі в період військового стану, норми правил фізичної, соціальної, психологічної та інформаційної безпеки всіх учасників навчально-виховного процесу.

У главі 10 «Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», Статтями 39-42 Кодексу цивільного захисту України затверджено навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях [10]:

- за місцем роботи – працюючого населення;
- за місцем навчання – дітей дошкільного віку, учнів та студентів.

«Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444. Даною постановою зазначено, що організація даного навчання для дітей дошкільного віку, учнів та студентів покладено на Міністерство освіти та науки, яке погоджує та затверджує всі навчальні програмами з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання домедичної допомоги з ДСНС України.

Існує функціональна підсистема навчання безпеці життєдіяльності дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях єдиної державної системи цивільного захисту, положення про цю систему затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2016 № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту» [11]. З метою забезпечення безпечності освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу ми виокремлюємо на практиці такі заходи:

- відкриття нових освітніх просторів, безпекових кімнат, класів безпеки у взаємодії з ДСНС, Національною поліцією, освітянами та громадами;
- навчання пожежній безпеці;
- просвітницькі екскурсії для ознайомлення дітей з функціонуванням інститутів влади як елемент виховання та розвитку особистості;
- експрес заняття із самооборони для здобувачів освіти, вивчення навичок самозахисту для того аби не стати жертвою нападу та вміти врятувати життя;

- навчання з надання домедичної допомоги та відпрацювання зі школярами різних ситуацій по травматизм;
- тренінги та навчання щодо запобіганню та протидії гендерно зумовленому насильству, посилення ефективної взаємодії всіх учасників та представників органів місцевого самоврядування у сфері запобіганню та протидії домашнього насильства
- участь разом із школярами та представниками МВС, ДСНС, Пробації та інших управлінь у різних всеукраїнських акціях (16 днів проти насильства, Сам собі рятівник, Всеукраїнської акції «Цивільний захист») сприяють позитивному формуванні культури безпеки життєдіяльності, що становить основу у розвитку особистості.
- заняття з патрульними щодо небезпек на дорозі та розгляду всього спектру загрозливих факторів для життя та здоров'я здобувачів освіти;
- безбар'єрність, як складова формування правильної поведінки та культури безпеки серед школярів,
- заняття з поліцейськими для особистої безпеки всіх учасників освітнього процесу;
- командні відпрацювання алгоритму дій закладу освіти під час різних НС
- об'єктові навчання –тренування у закладах освіти з командою реагування;
- взаємодія з правоохоронними, фіксація органами щодо недопущення продажу заборонених товарів неповнолітнім,
- лекції на теми: булінг, алкоголь, тютюн, наркотики, заборонені угруповання та секти та ін.
- збори та навчання з педагогічними колективами та адміністрацією закладів освіти, впровадження нових норм чинного законодавства навчання з тактичної медицини для школярів.

Задля проведення просвітницьких заходів цивільного захисту в закладах освіти Міністерство освіти та науки України кожного року видає наказ про затвердження плану основних заходів, куди відносяться різні інтерактивні заходи, тренування, навчання здобувачів освіти поведінці у разі виникнення надзвичайних ситуацій [12]. На нашу думку, будь-які навчальні заходи з питань цивільного захисту є дуже важливими, особливо в період військового стану. Здобувачів освіти повинні на практиці набувати знання, які допоможуть їм діяти в різних екстрених ситуаціях та формувати безпечний освітній простір в навчальному закладі. Комплекс заходів цивільного захисту, які проводяться для здобувачів освіти в період військового стану набули надзвичайно важли-

вого значення та стали більш розгалуженими. До цих навчальних заходів які проводяться для здобувачів освіти всіх вікових груп можна віднести:

- мінна безпека (алгоритм дій у випадку, коли виявили вибухонебезпечний предмет);
- військово-патріотичне виховання серед школярів, де теорія= практика із залученням представників державних структур;
- постійна участь у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» (Джура);
- волонтерська діяльність та виготовлення різноманітних виробів «власними руками» серед школярів для розвитку високої самосвідомості та активної громадянської позиції, виховання юних патріотів України на засадах національної гідності.
- проведення комплексних безпекових уроків, практичне відпрацювання – умовні розмінування території, гасіння пожежі, евакуація, надання домедичної допомоги;
- виховні патріотичні навчання зі спеціалістами ЗСУ для практичного ознайомлення школярів та ознайомлення зі спец обладнанням;
- майстер-класи, зустрічі та навчання для школярів «Як керувати дронами та виявити міну»
- взаємодія із групами цивільно-військового співробітництва для забезпечення практично-пізнавальних безпекових тренінгів для вчителів та школярів;
- ознайомлення школярів та педагогів з військовою справою;
- вивчення поняття «Підозрілий предмет» та способи реагування – ефективне навчання проходить у класах безпеки ;
- опанування нового досвіду та практик з підготовки населення до національного супротиву;
- комплексні заходи щодо забезпечення в укриттях.

Ці тренування варто проводити як реальні події, без попередження здобувачів освіти, що навчить їх діяти та адаптуватися до реальних життєвих ситуацій. Вони надають значний вплив у культуру безпеки та поведінки молодого населення під час виникнення непередбачуваних надзвичайних ситуацій.

Важливим аспектом в заходах цивільного захисту в період військового стану є облаштування укриттів цивільного захисту в закладах освіти. Облаштування укриттів цивільного захисту в закладі освіти - важливе завдання для організації безпечного освітнього простору. Вимоги та рекомендації щодо облаштування безпечного укриття цивільного захисту у закладі освіти розробила Державна служба з надзвичайних ситуацій, а також надало Міністерство освіти і науки України [13]. Ці рекомендації розроблені

Державною службою якості освіти спільно з експертами ініціативи «Система забезпечення якості освіти», яка впроваджується в межах проекту «Супровід урядових реформ в Україні» за рекомендаціями Міністерства внутрішніх справ, ДСНС, захисні споруди цивільного захисту потрібно тримати в постійній готовності до використання за призначенням, вони мають відповідати вимогам законодавства та Кодексу цивільного захисту (п. 15 статті 20 Кодексу цивільного захисту України). [10, 14]. Однією з передумов безпечного освітнього середовища є наявність чітких процедур реагування/ поведінки, знання цих процедур усіма працівниками закладу та постійне відпрацювання правил з здобувачами освіти. Першочергово це мають бути: шляхи для евакуації, Варто звернути увагу на наявність найближчого укриття до закладу освіти, якщо воно не обладнане у даному закладі.

Через війну в Україні сотні закладів освіти зазнають бомбардувань. Через це важливим є збереження життя здобувачів освіти та педагогів, закладів освіти та всієї освітньої інфраструктури є надзвичайно актуальним, Саме через це Організація Об'єднаних Націй розробила у 2015 році Декларацію про безпеку шкіл, до якої у 2019 році приєдналася і Україна. 4 серпня 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив основні, які допоможуть реалізувати Декларацію про безпеку шкіл, Дані заходи забезпечують формування безпечного освітнього середовища та права на освіту в період збройного конфлікту на сході України. [15]. З початком повномасштабного вторгнення на територію України Внесено зміни до даної Декларації, яка затверджена Кабінетом Міністрів України. Даним змінами затверджено більш тісно співпрацю Міністерства внутрішніх справ та Міністерства освіти та науки України, особливо заходів що стосуються безпеки в освітньому середовищі та евакуації учасників освітнього процесу у разі здійснення нападу на заклад освіти, або виникнення надзвичайних ситуацій, які потребують проведення евакуації. На нашу думку, це є надзвичайно актуально, особливо в період військового стану, адже ризики настання надзвичайних подій суттєво збільшилися та потребують контролю з боку відповідних органів влади.

Висновки. Аналізуючи дослідження закордонних та вітчизняних науковців, опрацювавши Закони України, нормативні документи Міністерства освіти і науки України, можна чітко сформулювати думку, що створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти є актуальним та надзвичайно важливим завданням для всіх учасників освітнього процесу. Зокрема, це необхідно для безпеки здобувачів освіти та мінімізації негативних подій та явищ в освітньому середовищі, особливо в умовах військового стану. Надана оцінка та вплив адміністрації та педагогічного колективу на формування культури безпеки у здобувачів освіти за рахунок проведення просвітницьких заходів цивільного захисту правил безпечної поведінки у закладах освіти.

Правильні та раціональні підходи до формування безпечного освітнього середовища, особливо в умовах військового стану, нададуть необхідні знання та навички для всіх учасників освітнього процесу стосовно правих поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій, що допоможе їм зберегти як власне здоров'я та життя, так і оточуючих.

Література:

1. Школа доброзичливого ставлення до дитини [Child-Friendly Schools Documentary Series: Rising Voices]. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/3646/file/safe_school_in_NUS.pdf
2. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: // методичний посібник / за заг. ред. Цюман Т. П. – К. : 2018. – 56 с
3. Водолазська Т. В. Модель доброзичливого до дітей освітнього середовища [Електронний ресурс] / Т. В. Водолазська // ПостМетодика, №5 (108), 2012. – 2012. – URL: <http://poipro.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM108.pdf>
4. Кириленко Н.М. Проблеми інформаційної безпеки освітнього середовища вищого навчального закладу. Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч.1. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін.; за ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. С. 149–151.
5. Бібік Н.М. Нова українська школа: поради для вчителя /. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. С. 50–69.
6. Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є. Проблеми екологічної безпеки як основи життєдіяльності особистості в освітньому середовищі. IV Всеукраїнські наукові читання пам'яті Сергія Терещука: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Миколаїв, 23-24 квітня 2015 р.) / Чорноморський державний університет імені Петра Могили; Миколаїв. 2015. С. 205–208.
7. Maslow A. H. A Theory of Human Motivation. Originally Published in Psychological Review. 50. 1943. P. 370-396
8. Варивода К. С. Психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх вчителів до створення психологічно безпечного освітнього середовища // Молодий вчений. - 2017. - № 9.1. - С. 17-20. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_9.1_7
9. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 №301-р/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>
10. Кодекс цивільного захисту України Редакція від 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
11. Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2016 № 1400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-16#Text>
12. Про затвердження плану основних заходів цивільного захисту Міністерства освіти і науки України на 2024 рік. Наказ Міністерства освіти та науки України від 11.03.2024р. № 303 URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-osnovnih-zahodiv-civilnogo-zahistu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-na-2024-rik>

13. Рекомендації щодо організації укриття в об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Лист від 14.06.2022р. №03-1870/162-2. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/6/1/7/3/8/8/V664V79YQEyPpn5fJXZ5mInpYzp56m7ARpM1nAWJ.pdf>

14. Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту. Наказ Міністерства внутрішніх справ від 09.07.2018 № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#Text>

15. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Декларації про безпеку шкіл. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.08.2021р. №898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2021-%D1%80#Text>

References:

1. Shkola dobrozlychlyvoho stavlennya do dytyny [Child-Friendly Schools Documentary Series: Rising Voices]. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/3646/file/safe_school_in_NUS.pdf

2. Tsyuman T. P., Boychuk N. I. Kodeks bezpechnoho osvith'oho seredovyscha: [Code of a safe educational environment] metod. posib. / za zah. red. Tsyuman T. P. – methodical guide according to the general edition Tsyuman T. P. K. : 2018. – 56 s

3. Vodolaz'ska T. V. Model' dobrozlychlyvoho do ditey osvith'oho seredovyscha. [A model of a child-friendly educational environment] [Elektronnyy resurs] / T. V. Vodolaz'ska // PostMetodyka, - electronic resource №5 (108), 2012. – 2012. – URL: <http://poippo.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM108.pdf>

4. Kyrylenko N.M. Problemy informatsiynoi bezpeky osvith'oho seredovyscha vyshchoho navchal'noho zakladu. [Problems of information security of the educational environment of a higher educational institution] Informatsiyno-telekomunikatsiyni tekhnolohiyi v suchasniy osviti: dosvid, problemy, perspektyvy: tretya mizhnar. nauk.-prakt. konf.: [v 2 ch.]. CH.1. / L'viv'skyy derzhavnyy universytet bezpeky zhyttyediyal'nosti, Instytut pedahohichnoyi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrayiny ta in.; za red. M.M. Kozyara, N.H. Nychkalo. L'viv: LDU BZHD, Information and telecommunication technologies in modern education: experience, problems, prospects: the third international science and practice conference. Lviv State University of Life Safety, Institute of Pedagogical Education and Adult Education. Lviv. 2012. S. 149–151.

5. Bibik N.M. Nova ukrayins'ka shkola: poradnyk dlya vchytelya [New Ukrainian school: a teacher's guide] / Kyiv: TOV «Vydavnychyy dim «Pleyady» - Kyiv: Pleiady Publishing House LLC. 2017. S. 50–69

6. Sovhira S.V., Honcharenko H.YE. Problemy ekolohichnoyi bezpeky yak osnovy zhyttyediyal'nosti osobystosti v osvith'omu seredovyschi. [Problems of ecological safety as the basis of life activity of the individual in the educational environment] IV Vseukrayins'ki naukovy chytannya pam'yati Serhiya Tereshchuka: Materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu (Mykolayiv, 23-24 kvitnya 2015 r.) / Chornomors'kyy derzhavnyy universytet imeni Petra Mohyly; Mykolayiv. – IV All-Ukrainian scientific readings in memory of Serhiy Tereshchuk: Materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation. Black Sea State University named after Peter Mohyla; Mykolaiv. 2015. S. 205–208.

7. Maslow A. H. A Theory of Human Motivation. Originally Published in Psychological Review. 50. 1943. P. 370-396

8. Varyvoda K. S. Psykholoho-pedahohichni aspekty pidhotovky maybutnikh vchyteliv do stvorennya psykholohichno bezpechnoho osvith'oho seredovyscha [Psychological and pedagogical aspects of training future teachers to create a psychologically safe educational environment] Molodyy vchenyy. - A young scientist 2017. - № 9.1. - S. 17-20. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_9.1_7

9. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 07.04.2023 №301-r «Pro skhvalennya Kontseptsiyi bezpeky zakladiv osvity». [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 07.04.2023 №301-r Pro skhvalennya Kontseptsiyi bezpeky zakladiv osvity] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>

10. Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrayiny Redaktsiya vid 01.01.2025. [Code of Civil Protection of Ukraine Edition from 01.01.2025] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

11. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro funktsional'nu pidsystemu navchannya ditey doshkil'noho viku, uchniv ta studentiv diyam u nadzvychaynykh sytuatsiyakh (z pytan' bezpeky zhyttyediyal'nosti) yedynoyi derzhavnoyi systemy tsyvil'noho zakhystu. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 21.11.2016 № 1400. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated November 21, 2016 № 1400. On the approval of the Regulation on the functional subsystem of training preschool children, pupils and students to act in emergency situations (on matters of life safety) of the unified state system of civil protection]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-16#Text>

12. Pro zatverdzhennya planu osnovnykh zakhodiv tsyvil'noho zakhystu Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny na 2024 rik. Nakaz Ministerstva osvity ta nauky Ukrayiny vid 11.03.2024 roku. № 303. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated March 11, 2024. № 303. On the approval of the plan of the main measures of civil protection of the Ministry of Education and Science of Ukraine for 2024] URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-osnovnih-zahodiv-civilnogo-zahistu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-na-2024-rik>

13. Rekomendatsiyi shchodo orhanizatsiyi ukryttya v ob'yektakh fondu zakhysnykh sporud tsyvil'noho zakhystu personalu ta ditey (uchniv, studentiv) zakladiv osvity. Derzhavna sluzhba Ukrayiny z nadzvychaynykh sytuatsi. [Recommendations regarding the organization of shelter in the objects of the fund of protective structures of civil protection of personnel and children (pupils, students) of educational institutions. State Service of Ukraine for Emergency Situations. Letter of the State Emergency Service dated 14.06.2022 № 03-1870/1622] URL: <https://dsns.gov.ua/upload/6/1/7/3/8/8/V664V79YQEyPpn5fJXZ5mInpYzp56m7ARpM1nAWJ.pdf>

14. Pro zatverdzhennya vymoh z pytan' vykorystannya ta obliku fondu zakhysnykh sporud tsyvil'noho zakhystu. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav vid 09.07.2018 № 579. [On the approval of requirements for the use and accounting of the fund of protective structures of civil protection. Order of the Ministry of Internal Affairs dated 07.09.2018 № 579] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#Text>

15. Pro zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo realizatsiyi Deklaratsiyi pro bezpeku shkil. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 04.08.2021r. №898. [On the approval of the plan of measures for the implementation of the Declaration on the safety of schools. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 4, 2021 №898] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2021-%D1%80#Text>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>